

Uchwała Nr 195/2025
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 5 czerwca 2025 r.

dotycząca rządowego projektu
ustawy o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz niektórych innych ustaw

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałka Sejmu, rządowego projektu nowelizacji *ustawy o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz niektórych innych ustaw* (pismo: SPS-III.020.114.4.2025, dot. RPW/16280/2025 z dn. 21.05.2025 r., druk nr 1270) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stosownie do art. 329 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) **przedstawia następującą opinię.**

1. Opiniowany projekt ustawy dotyczy nowelizacji części i wprowadzenia nowych przepisów do ustawy z dn. 11 marca 2022 r. *o obronie Ojczyzny* (Dz. U. z 2024 r. poz. 248, z późn. zm.). Zawiera także propozycje nowelizacji dwóch ustaw: ustawy z dnia 27 października 1994 r. *o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym* oraz ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. *o obrocie instrumentami finansowymi*.
2. Podstawową przesłanką projektu ustawy jest wprowadzenie do obowiązującej *ustawy o obronie Ojczyzny* zmian legislacyjnych, zmierzających do wzmocnienia liczbowego i jakościowego personelu polskich sił zbrojnych. W szczególności dotyczy usprawnienia systemu rekrutacji osób ubiegających się o przyjęcie do różnych form służby wojskowej, systemu motywacji personelu sił zbrojnych, procesu kształcenia żołnierzy zawodowych w różnych formach edukacji, zarówno w kraju jak i za granicą, kształtowania niektórych elementów sytuacji rodzinnej personelu wojskowego, prawnych rozwiązań funkcjonowania Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych. Propozycja nowelizacji nawiązuje do oceny funkcjonowania dotychczasowych rozwiązań prawnych w tym zakresie, formułowanych opinii środowiska personelu sił zbrojnych oraz doświadczeń i zobowiązań międzynarodowych Polski w zakresie zapewnienia i rozwoju zasobów ludzkich i kształtowania kapitału intelektualnego w sektorze.
3. Potrzeba uproszczenia i pewnej modyfikacji procedur w obszarze wyznaczonym przez zakres nowelizacji ustawy o obronie Ojczyzny w obecnej sytuacji geopolitycznej Polski jest szczególnie istotna. **Przesłanki te Rada Główna przyjmuje ze zrozumieniem.** Zapewnienie bezpieczeństwa kraju i tworzenie skutecznego systemu obrony Ojczyzny ma bowiem charakter fundamentalny i powinno stanowić priorytet w działaniach administracji publicznej zarówno na szczeblu centralnym jak i regionalnym. Podstawowym środkiem realizacji tego celu jest stworzenie właściwej sfery regulacji, w tym odnoszącej się do zapewnienia właściwego od strony wiedzy i kompetencji personelu polskich sił zbrojnych. Tym zamierzeniom wychodzi naprzeciw projekt nowelizacji – zarówno ustawy podstawowej – o obronie Ojczyzny jak i dwóch, powiązanych z nią, przedstawionych powyżej ustaw.

4. Wobec propozycji nowelizacji ustawy **Rada Główna nie zgłasza szczegółowych uwag**. Proponowane regulacje są bowiem specyficzne dla sektora obrony narodowej i sił zbrojnych. Są odmienne od zasad powszechnego systemu edukacji na wszystkich poziomach kształcenia. Stosownie do swej misji publicznej i ustawowych zadań **Rada formułuje jedynie kilka ogólnych uwag i komentarzy**. Podkreśla widoczny, wyraźny akcent na edukację pracowników sił zbrojnych oraz kierunek zmian prawnych odnoszących się do sytuacji osobistej i rodzinnej żołnierzy zawodowych w procesie kształcenia, podnoszenia kompetencji w różnych formach edukacji w kraju i poza granicami, w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum lub w ośrodku szkolenia. Zagadnienia te dotyczą m. in. rozwoju kompetencji personelu sił zbrojnych, w tym uproszczenia procedur postępowania rekrutacyjnego, finansowania kosztów studiów żołnierza i pobytu na studiach wraz z rodziną - edukacja dzieci, kwestia ubezpieczeń zdrowotnych poza granicami, finansowania wyjazdów szkoleniowych, zasad zwrotu kosztów nauki w sytuacji jej przerwania w określonych sytuacjach (zabezpieczenie interesu Skarbu Państwa), urlopów szkoleniowych (przeznaczonych, podobnie jak w szkolnictwie wyższym na przygotowanie do egzaminów dyplomowych lub specjalizacyjnych, przygotowanie do obrony pracy doktorskiej lub kolokwium habilitacyjnego - art. 271 ust. 2) i in. Zmiany w tym zakresie mają stwarzać lepsze w stosunku do obecnych warunki rozwoju personelu (w tym żołnierzy zawodowych) oraz wspierać ich zaangażowanie w proces doskonalenia zawodowego. Rada Główna wskazuje zarazem na wątpliwości związane z brzmieniem art. 88 ust. 5, który dopuszcza możliwość wydania ostatecznego orzeczenia psychologicznego przez tego samego psychologa, który przeprowadzał pierwotne badanie. Taka treść przepisu narusza standardy prawne w zakresie postępowania dwuinstancyjnego. Naszym zdaniem zaproponowane zmiany w art. 140 ustawy obniżają wymagania stawiane żołnierzom zawodowym w procesie awansu służbowego: zamiast dotychczasowej *oceny bardzo dobrej* projekt przewiduje „*ocenę pozytywną*”. Podobna sytuacja ma jednak miejsce w systemie szkolnictwa wyższego i nauki – w procesie oceny pracownika ustawa PSWiN zastąpiła wcześniejszą skalę ocen - ocenami *pozytywna – negatywna* (art. 128 ust. 1). Rada proponuje także rozważenie zmiany w art. 455 ust. 20 - limitu wieku dziecka żołnierza kontynuującego naukę w szkole wyższej, do 26 lat.
5. Rada Główna proponuje objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem indywidualnym i zbiorowym od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby poza granicami państwa (art. 203a. ust. 1.) również żołnierzy zawodowych wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa w miejscu innym niż strefa działań wojennych. Rada Główna podkreśla również potrzebę określenia w ustawie minimalnych warunków ubezpieczenia żołnierza w misji zagranicznej. W przedłożonym projekcie ustawy zwraca uwagę na brak podstaw określenia wysokości odszkodowania na wypadek wypadku lub utraty życia żołnierza. Zaproponowane w art. 518 relacje (do krotności przeciętnego wynagrodzenia) są, w opinii Rady niewystarczające. Ważnym punktem odniesienia może być płaszczyzna międzynarodowa - do niej w części odnoszą się regulacje w projekcie nowelizacji ustawy związane z procesem rozwoju kompetencji personelu polskich sił zbrojnych w kontekście standardów i wymagań sojuszników NATO.
6. Zmiany w ustawie o *autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym* oraz w ustawie o *obrocie instrumentami finansowymi* zmierzają do zapewnienia jednolitości traktowania w aspekcie formalnym i finansowym obligacji BGK i funduszy gwarantowanych przez Skarb Państwa.

Szczegółowe propozycje zmian, w tym stosowania ograniczeń zbywalności i przenoszalności obligacji korespondują z zakresem nowelizacji części zasadniczej ustawy o obronie Ojczyzny.

7. W warstwie merytorycznej projektowana nowelizacja wykracza poza sektor nauki i szkolnictwa wyższego. Jedynym, formalnym punktem odniesienia do ustawy z dn. 18. lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce są zmiany artykułów art. 271 ust. 2, art. 274 ust. 1 pkt 5 oraz art. 350 pkt 2. Stanowią one wyraz dostosowania przepisów ustawy o obronie Ojczyzny do przepisów ustawy PSWiN, która w miejsce studiów doktoranckich wprowadziła kształcenie w szkołach doktorskich oraz nie przewiduje egzaminów doktorskich i wykładów habilitacyjnych. Przepisy te dotyczą tych pracowników sił zbrojnych, którzy są uczestnikami szkół doktorskich lub przygotowują habilitację (wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego).

Reasumując, projekt ustawy zawiera pakiet rozwiązań legislacyjnych zmierzających do wzmocnienia potencjału i kompetencji personelu polskich sił zbrojnych. W dużej mierze propozycje nowelizacji odnoszą się do procesu rekrutacji, kształcenia żołnierzy zawodowych i systemu motywacji, w tym procesu rozwoju kompetencji przez różne formy kształcenia w instytucjach edukacyjnych w Polsce i poza granicami. **Kierunek zaproponowanych zmian, w opinii Rady Głównej – niezależnie od kilku zgłoszonych propozycji - zasługuje na poparcie.**

Uchwałę otrzymuje Marszałek Sejmu oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego



Prof. Marcin Pałys